

Directa

setmanari de comunicació

Núm 330 18 de setembre de 2013 1,70 €

Negocis privats a una universitat pública en declivi

L'elit del professorat s'aprofita d'un model que els permet impartir docència a màsters privats amb quantioses retribucions sense deixar de rebre la nòmina pública

PÀGINES 5-7

2-4

Les grans **empreses armamentístiques** es beneficien de l'enquistament del conflicte siríà

8-9

La **patronal escombra** els drets conquerits per les plantilles aprofitant la fi de la pròrroga indefinida dels convenis

A fons

Història de l'**FMI**: un vigilant del capital que imposa la recepta neoliberal arreu del món des de 1945

16

La Patagònia s'aixeca contra l'amenaça de la **fractura hidràulica** propiciada per l'acord entre YPF i Chevron

AIXÍ ESTÀ EL PATI

8-9

La fi de la pròrroga indefinida dels convenis col·lectius permet que l'empresariat anul·li els drets conquerits per les plantilles

UNIVERSITATS // ELS POSTGRAUS PERMETEN QUE EL PROFESSORAT I ELS ALTS CÀRRECS OBTINGUIN UN SOU EXTRA SENSE PERDRE LA NÒMINA DE FUNCIONARIAT

Màsters privats, un negoci rodó a la universitat pública

Dani Font

@La_Directa

Existeix una visió romàntica sobre la universitat pública on encara trobem elements com l'interclassisme, la interculturalitat, l'aprenentatge o la diversió. Els processos de privatització i mercantilització engegats a principis dels anys 2000, però, n'han fet aflorar d'altres com la competitivitat, l'elitització o el nepotisme, que s'han situat al capdavant. L'aplicació del model definit per l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior (EEES) -conegut com a procés de Bolonya- va suposar, l'any 2010, l'aparició dels graus, una versió devaluada de la llicenciatura que prioritza l'ensenyament d'habilitats i competències i no tant l'aprenentatge de coneixement especialitzat, que es posterga als postgraus. La culminació de l'EEES, que segons les seves partidàries havia de suposar una

L'única condició que posen les universitats a les coordinadores dels màsters privats és un pla docent i rendibilitat econòmica

millora de la docència a tots els nivells, s'ha vist frustrada per les polítiques d'austeritat i la reducció del finançament públic, que estan suposant la pèrdua de professorat -i dels seus drets laborals- i l'encariment dels estudis per a l'estudiantant, amb la pujada de preu de les matrícules i l'aparició de noves taxes. A l'altra cara del procés de Bolonya, però, hi trobem el negoci que està suposant la mercantilització dels ensenyaments, sobretot els de postgrau, que esdevenen imprescindibles per assolir una formació competitiva al mercat de treball.

EL PRODUCTE ESTRELLA

El negoci, a la universitat, es fa amb un producte estrella que, any rere any, es fa més gran: els màsters privats (batejats per l'administració universitària com a propis). Es tracta d'un estudi creat pel professorat de les universitats i altres centres formatius, en funcionament des d'abans de 2006, quan es van implantar els estudis de màsters públics (batejats com a universitaris o oficials). Uns i altres són estudis de màster, però presenten grans diferències pel que fa al preu i a la remuneració del professorat, entre altres aspectes.

En el cas dels màsters públics, la Generalitat és qui fixa el preu i les docents no perceben diners per impartir-los, ja que formen part del currículum. Als privats,

en canvi, no hi ha cap control públic del preu i la majoria del benefici que es genera va a parar a les docents: només el 20% dels ingressos va a les universitats. La liberalització ha fet que hi hagi professorat de màsters privats que cobra 120 euros per hora teòrica, 100 per pràctica i 32 per les tutories, segons denuncia La Nova UAB, una candidatura crítica de la comunitat universitària que es va presentar a les darreres eleccions al rectorat. La candidatura també va proposar que el cànon que es paga a la universitat fos del 35%, en lloc del 20% actual, com a tipus impositiu anàleg a l'impost de societats que paga qualsevol altra activitat privada. La renovació de postgraus privats a la UAB per al curs 2013-2014 suposarà uns ingressos d'1,47 milions d'euros, la majo-

Les polítiques d'austeritat es tradueixen en pujada de preu de les matrícules i aparició de noves taxes / ROBERT BONET

ria dels quals aniran a parar a mans del professorat i no de la universitat.

També trobem diferències en relació amb les exigències d'alumnat matriculat. Als màsters públics, se'ls exigeix un mínim d'entre quinze i vint alumnes. En cas de no arribar-hi, l'estudi no es fa i acaba desapareixent, com ja està passant amb molts d'ells. Als privats, en canvi, no hi ha un mínim de persones matriculades establert per tirar endavant i, en cas que hi sigui, la xifra és molt inferior. L'única condició que posen les universitats a les coordinadores és un pla docent i rendibilitat econòmica: una mostra més de l'entrada de la lògica empresarial a les universitats públiques.

Continua a la pàgina següent >>>

AIXÍ ESTÀ EL PATI

/ ROBERT BONET

Professorat que cobra 407 euros l'hora

Dels 235 màsters privats de la UAB, n'hi ha un que destaca per sobre de la resta. S'anomena *Creació, estratègia i gestió d'empreses* i cursar-lo atorga el títol de doctor o doctora a l'alumnat. L'Institut Tecnològic y de Estudios Superiores de Monterrey a Mèxic, de titularitat privada, i la UAB van acordar impartir-lo conjuntament. Dividit en quatre anys, la matrícula costa 67.000 euros (més d'onze milions de pessetes) i les docents designades per la UAB van cobrar 407 euros per cada hora de classe (un total de 350.000 euros entre totes les docents). Els dos coordinadors van cobrar 20.350 euros cadascun. Entre el professorat que està o ha estat vinculat al programa -ja sigui en el seu vesant públic o privat-, hi trobem Josep Rialp, exsecretari i exvicecatedrà d'Affers Docents i Acadèmics de la Facultat d'Economia i Empresa; Joan Llonch, doctor de la UAB i vicepresident del Banc Sabadell; Antoni Serra Ramoneda, professor emèrit del Departament d'Economia de l'Empresa de la UAB, expressident de Caixa Catalunya i patró de la Fundació Orfeo Català-Palau de la Música Catalana quan va esclatar el cas (tot i que ell afirma que no en sabia res), i Enric Genescà, membre de ple de la Sindicatura de Comptes de Catalunya des de l'any 2004. Un dels coordinadors, Diego Prior, és patró de la Fundació Empresa i Ciència UAB, de la qual és vocal i patró Serra Ramoneda. Carles Gispert, un altre dels professors que imparteix aquest estudi al campus de Monterrey, també és patró d'aquesta fundació. Els docents viatgen a Mèxic quan els toca fer classe amb el consentiment de la UAB, tot i que alguns són funcionaris amb règim de dedicació exclusiva a la pública. De fet, en aquest cas, la UAB no percep ni el 20% del cànon que paguen els màsters privats perquè les classes s'imparteixen fora del centre. El conveni entre les dues institucions es va signar l'any 2008 i l'estudi es continua oferint amb un altre nom. Més enllà de les xifres, cal destacar que existeix una versió pública d'aquest estudi prèvia a la privada. Té el mateix pla docent, les mateixes assignatures, bona part del mateix professorat i un preu públic fixat per la Generalitat. Una jugada mestra, doncs, per oferir un estudi d'origen públic a les classes altes mexicanes amb una contrapartida clara: sous extres i beneficis pel professorat que s'hi col·loca.

>>> Ve de la pàgina anterior

La CGT denunciava, en un article publicat el mes de febrer, que molts dels màsters privats són creats amb convenis entre universitats i institucions externes, sobretot corporacions privades. El conveni va acompanyat d'una memòria econòmica on l'empresa i la universitat estableixen una previsió d'ingressos, eventuais aportacions de sòcies privades, el cànon que pugui cobrar la universitat i les remuneracions que s'embutxaca el professorat que l'imparteix.

LA TRIA DEL PROFESSORAT

En relació al professorat, a part de la remuneració, un altre dels punts polèmics és com se'n fa la tria. El punt de partida d'un màster privat és l'entesa entre diverses professores amb vincles amb empreses o amb la Generalitat, que decideixen preparar un mestratge d'un àmbit determinat. L'empresa vol empleades amb segell de qualitat i la universitat aporta estudiants i professorat sota el pretext de la "transferència de coneixement" entre l'esfera pública i la privada. La tria del professorat és competència discrecional de la coordinadora del màster que, a més, rep suggerències de les empreses, que volen incloure alts directius de les seves corporacions.

D'aquesta manera, s'obren les portes de l'ensenyament universitari a persones que no necessàriament estan acreditades per impartir docència i, ahirora, s'atorga la potestat d'escollir una part del personal docent a les coordinadores. Aquest sistema afavoreix encara més el

No cal muntar universitats privades fortes partint de zero, només cal omplir les universitats públiques de mestratges privats

clientelisme, ja que les persones triades poden tornar el favor en altres mestratges on actuen com a coordinadores.

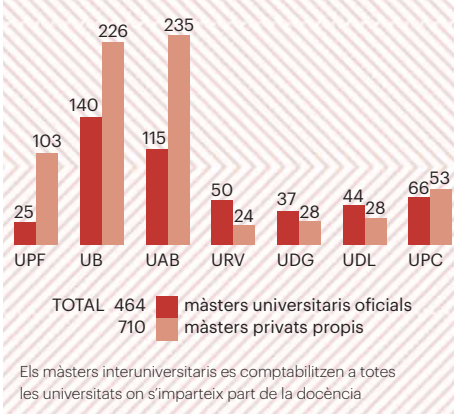
Arribats a aquest punt, cal assenyalar que gran part d'aquest professorat es troba en règim de dedicació exclusiva a les universitats públiques i està cobrant íntegrament el seu sou com a funcionari; amb els mestratges a màsters privats, utilitzen la universitat pública per fer negoci i cobrar un sou extra. Tanmateix, l'organització estamental del govern universitari ha permès que aquest professorat accedeixi a posicions de poder (al deganat, al rectorat, etc.), des d'on han esculpit la normativa legal que dona

cobertura a les seves activitats privades. La candidatura La Nova UAB va explicar, durant la campanya, que en alguns departaments de la UAB, com el d'Economia i Empresa, el professorat amb més hores dedicades als màsters privats es beneficiava també d'una reducció de la càrrega de docència pública. La candidatura també denunciava l'existència d'un grup de 25 professores que superava els 100.000 euros anuals en sous extres.

CAVALL DE TROIA EMPRESARIAL

El que va començar com un flirteig entre el món públic i el privat a través de convenis de col·laboració puntual és, a dia d'avui, un autèntic procés de privatització. En una situació molt similar a la que es viu al sector sanitari, els ens públics de l'ensenyament superior van ser penetrats, cada vegada més, per activitats privades; les empreses atreuen el personal públic i el tempten econòmicament per desenvolupar la seva activitat en l'àmbit privat per a la clientela que pagui. No cal muntar universitats privades fortes partint de zero si ja en tens de construïdes, només cal omplir les universitats públiques de mestratges privats. I així ha succeït. Si fem recompte a les webs de les set universitats públiques de Catalunya, l'oferta de màsters públics és de 464 (40%), mentre que la de privats és de 710

Recompte de màsters públics i privats

(60%). No és d'estranyar que el nombre d'alumnes de màster privat (4.587) duplici el del públic (2.280) a la UAB, segons les dades de 2012. Cal dir que les xifres només es refereixen als màsters i no a la totalitat d'estudis de postgrau, fet que encara elevaria més la diferència. ◀

El màster dels gestors de Bolonya

Un altre dels màsters que destaca és el màster en *Lideratge i Gestió de la Ciència i la Innovació*, impartit per la Barcelona School of Management de la Universitat Pompeu Fabra, amb una matrícula de 17.000 euros. Al consell promotor, hi trobem Lluís Ferrer, exrector de la UAB que va ordenar l'entrada dels Mossos d'Esquadra per desallotjar la Facultat de Lletres ocupada el 2009; l'exconsellera de Salut amb el tripartit, Marina Geli; l'exconseller d'Universitats que va impulsar el procés de Bolonya a casa nostra, Josep Huguet; l'exrector de la UPF Joan Josep Moreso; l'exrector de la UB Màrius Rubiralta, o l'expresident de Catalunya Caixa Narcís Serra. A més, hi ha alts càrrecs de la indústria farmacèutica i altres responsables polítics. És a dir, diversos càrrecs polítics de partits com el PSC i ERC, exrectors amb responsabilitats directes en el desenvolupament del procés de Bolonya i fins i tot alts directius d'entitats financeres que han penetrat als campus universitaris estan promovent un màster amb clara voluntat de mercantilització. Només cal llegir els objectius del mestratge: "L'objectiu primari del màster és formar professionals enfocats a les funcions relacionades amb el lideratge i la gestió de projectes científics que es desenvolupen en institucions públiques i privades i en la transferència tecnològica, valorització i comercialització dels descobriments susceptibles de ser desenvolupats industrialment". Ciència per comerciar i fer negoci i no per servir la societat.

Descapitalitzar la pública, finançar la privada

L'aportació de la Generalitat a les universitats catalanes ha caigut un 20% els darrers dos anys (160 milions d'euros) i està previst que, pel curs actual, disminueixi un 10% més, d'acord amb les declaracions que va fer el secretari d'Universitats i Recerca Antoni Castellà fa uns mesos. Les retallades estan comportant l'acomiadament de professorat i la rebaixa generalitzada dels drets laborals adquirits, que afecta especialment el professorat més precari, que és -precisament- qui es queda a càrrec de les aules mentre catedràtiques, deganes i rectores imparteixen docència als màsters privats. Les retallades també

L'aportació de la Generalitat a les universitats catalanes ha caigut un 20% els darrers dos anys

afecten de ple l'alumnat, que ha hagut de fer front a l'encariment de les matrícules i les taxes dels graus i els màsters públics any rere any. Segons dades de l'Observatori del Sistema Universitari a Catalunya, els preus mínims dels màsters universitaris han passat de 900 euros a 1.459 des de la seva implantació ara fa cinc anys. Els preus màxims, en canvi, han crescut un 1% per sota de l'IPC: de 1.680 euros per curs, han passat a 1.885. Això ha generat una tendència a l'homogeneïtzació dels preus a l'alça. Segons l'Observatori, Catalunya és la comunitat autònoma on

els graus són més cars, una de les més cares pel que fa al preu dels màsters i la tercera més cara pel que fa al preu dels doctorats. També ocupa posicions capdavanteres en relació amb l'expedició dels títols i aplica preus fins a quatre cops superiors a l'estudiantat extracomunitari. El finançament públic baixa, però, malgrat tot, dins l'estructura pressupostària de les universitats, hi ha una partida que augmenta: els pagaments al professorat per mestratges privats. Assistim, doncs, a una redistribució de diner públic on les partides per activitat pública (salaris, recerca, etc.) decreixen i les partides de pagaments al professorat per mestratges privats puja.

LES FUNDACIONS PRIVADES

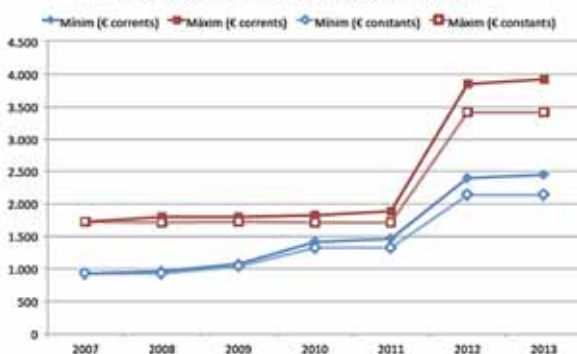
Al mateix temps que aplica les retallades, la Generalitat injecta diners a fundacions privades constituïdes i participades per universitats que desenvolupen tasques de docència, consultoria o mantenen convenis econòmics amb empreses. Entre d'altres, munten mestratges privats. Cal remarcar que la legislació dona un tractament fiscal molt atractiu a qualsevol ens que es pugui constituir com a fundació sense ànim de lucre i s'han detectat situacions anòmales perquè no hi ha una acció fiscal de control suficient, com s'ha demostrat en casos com el de la Fundació Nòos -on presumptament Ifiaki Urdangarín s'ha embutxacat diners de l'erari públic- o la Fundació Orfeo Català Palau de la Música -a través de la qual, presumptament, CDC s'hauria finançat

de manera il·legal. La candidatura al rectorat de la UAB La Nova UAB va demanar la supressió de les aportacions netes que es puguin fer a les fundacions i altres ens jurídics de la Corporació UAB i de l'esfera UAB o qualsevol altre centre o institut adscrit a l'Autònoma. També a la fundació Barcelona Graduate School, fundada pel conseller d'Economia i Coneixement Andreu Mas-Colell, que els darrers tres anys ha rebut 8.943.000 euros a càrrec de diners públics, i a les càtedres de gestió mixta participades per empreses privades com la Càtedra Bancaja-UAB. En

Els preus mínims dels màsters universitaris han passat de 900 euros a 1.459 des de la seva implantació ara fa cinc anys

aquests ens, hi participa professorat de la UAB, inclòs l'actual rector Ferran Sancho, que segons la secció sindical de la CGT a la UAB podria incórrer en un conflicte d'interessos. El curs passat, el mateix sindicat va demanar explicacions per les activitats d'aquestes entitats i també del Parc de Recerca de la UAB i la Fundació UAB. En el cas d'aquesta última, la Sindicatura de Comptes va acreditar, l'any 2008, que el seu màxim responsable, Josep Llopart, va cobrar una indemnització irregular de 130.000 euros quan va ser acomiadat l'any 2004. ◀

EVOLUCIÓ DEL PREU D'UN CURS DE MÀSTER

PREU TOTAL DE LA CARRERA ordenat segons preus 2013-14 (en euros constants de 2013)

